

Posudek oponenta na diplomovou práci
Bc. Jana Augustinová *Typologický přístup k osobní pohodě.*
FF UK, Praha 2017

Autorka předkládá nepříliš rozsáhlou práci (a to je sympatické) sevřenou svým zaměřením a uchopením. Téma osobní pohody je aktuální, i když již řadu roků probíhají v této oblasti výzkumy směřující k závěrům, že dimenze pohody je samostatná, související s kvalitou života a nemající přímý a nevyhnutelný vztah k nepřítomnosti poruchy ať psychické anebo somatické. Základní autorčina idea by se dala vyjádřit zhruba tak, že prostor vymezený a členěný dimenzemi subjektivní osobní pohody a subjektivní osobní pohody je záhodno studovat typologicky, tedy za pomoci hledání souvislostí s jinými vybranými osobnostními vlastnostmi. Logicky by tak vznikl zajímavý psychologický prostor členěný do typů, se kterými by se (snad) dalo pracovat v diagnostice osobnosti a (opět snad) by bylo možné predikovat způsoby reakcí/jednání. Psychologicky vzato je to smysluplné, srozumitelné a žádoucí. K tomu všemu je třeba se nejdříve vypořádat definičním vymezením osobní (SWB – subjektivní well-being) a psychologické pohody (PWB – psychologický well-being). Ukazuje se, že v literatuře je to téma frekventované co do historie, modelů i měření. Kořeny jsou hluboké – sahají k chápání hedonismu a eudaimonie. Kapitola 1.4 je věnovaná faktorům ovlivňujícím osobní pohodu, jako jsou finance, věk, zdraví, ale i další okolnosti, například vzdělání a náboženství. Zde ale autorka poukazuje na složitost vazeb osobní a psychologické pohody. Na s. 24 se prolínání SWB a PWB ukazuje jasně: žijeme aktuálními prožitky (preferujeme libé) naplňování potřeb, ale současně žijeme v perspektivě, v sebepřesahu. Za pomoci vybraných nástrojů autorka přistupuje k měření SWB a PWB na úctyhodném vzorku mnoha set subjektů. Využitím krajních kvantilů vytvořila čtyři skupiny, které následně porovnávala s vybranou množinou metod: pětifaktorového osobnostního modelu, profilu hodnot, copingových strategií a další (podrobně viz vlastní práce).

Do empirické části práce autorka vstupuje vymezením výzkumného cíle a z něho odvozených osmi výzkumných hypotéz (viz s. 41 a další). Následuje pečlivé statistické vyhodnocení v podobě tabulek a výkladů. K podobě tabulek bych snad jen dodal, že vhodné je umísťovat je vždy celé na stránce (tedy je nedělit). Velmi oceňuji kapitolu Diskuze (s. 56 a další). Nejen, že zde čtenář najde podrobný (verbalizovaný) přehled výsledků, ale také komentování řady možných souvislostí, které se autorce vynořují v této fázi zkoumání.

Celá práce je ukázkou toho, jak je lidská osobnost mnohvrstevná a jak nejednoduché je tyto vrstvy, roviny a na nich vystavěné psychologické koncepty porovnávat. Autorka v jednom momentě poznamenává, že by jistě bylo žádoucí v tom všem ještě umět odhalit kauzalitu. Ale to je mimo možnosti podobné studie.

Ptám se autorky, jak nyní nahlíží na vztah SWB a PWB. Do jaké míry je stále vhodné upozorňovat na jejich odlišnost, nakolik se prolínají a je-li například i vhodné uvažovat o aplikaci v edukaci/výchově (aby SWB přibírala do sebe oblast PWB apod.).

A ještě poznámka k citování: kdy tedy autorka používá citaci s použitím „a kol.“ a kdy v textu uvádí všechna jména? Na s. 56 je například uvedeno „Grant a kol., 2009“ a v seznamu se ukáže, že jde o tři autory. Na jiných místech textu jsou tři autoři uvedeni všichni, ba dokonce i čtyři: opět na s. 56 „Diener, Suh, Lucas & Smith, 1999.“

Konstatuji, že práce splňuje všechny požadavky kladené na práci diplomovou a doporučuji ji k obhajobě. Navrhuji hodnocení: výborně.

Praha 11.1. 2018

Jiří Šípek